

MOGUĆNOSTI
MIKROKOMPARATISTIKE

Cljučne reči: komparativna književnost, Austrougarska, Srednja Evropa, Balkan, multikulturalizam.

Apstrakt: Noviji pravci književne komparatistike koje su koncipirali Dejvid Damroš, Franko Moreti, Paskal Kazanova i drugi, tesno se povezuju sa Geteovim terminom svetske književnosti (Weltliteratur). Kroz metodu redukcije, selekcije i ideološkog globaliziranja aspekata, književnosti manjih nacionalnih zajednica kao zanemarljive ispadaju iz njihovog vidokruga. Autor takve zajednice ima šanse da dospe u centar pažnje jedino ako putem prevoda i zapadnih interpretacija postane dostižan nekom svetskom naučnom institutu, po mogućnosti na engleskom jeziku. Ta situacija još je aktuelnija kada je istorija književnosti u pitanju. Iz globalnih perspektiva manje nacionalne kulture, naročito njihova istorija u 19. veku, ostaje nevidljiva, ili se zbog nedefinisanosti terminologije ocenjuje u celini nacionalističkom i kao takva, neinteresantnom. Ovaj rad na primeru jednog rumunskog (Joan Slavič), mađarskog (Janoš Aranđ) i srpskog autora (Jovan Jovanović Zmaj), u okviru višenacionalne kulture Austrougarske u 19. veku pokušava da sintetizuje mogućnosti jedne mikrokomparatistike, koja se zasniva pre svega na poznavanju naroda, jezika i kultura tih prostora. Analiza interkulturalnih kontakata i tekstova navedenih autora pokazuje da uvedeni termini (etnopragmatički aspekti, etnopolitički, etnokulturalni, etnomedijski diskurs) omogućuju diferencijaciju ili po potrebi zajedničku primenu političkih, kulturnih, socioloških i privatnih aspekata. Po našem mišljenju iz jedne takve perspektive nije neophodno isključenje ni onih tekstova, koje danas već smatramo nacionalističkim. Važnija bi bila izrada jezika i terminologije, sa kojom bi se takvi tekstovi mogli analizirati i opisati, ali pre svega trebalo bi tačnije definisati razlike između raznih formi odnosa prema etničkoj zajednici i „nacionalizma“.